

Kunnskapsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

14/1718 - 1 / BMA

26.10.2014

Misjonshøgskolen (MHS) – vurdering av strategisk posisjon frem mot 2020

Innledning

MHS benytter med dette anledningen til å gi en tilbakemelding som privat, vitenskapelig høgskole på Kunnskapsministerens utfordringer til særlig offentlig del av UH-sektoren, formidlet i brev til statlige institusjoner 22.5.14, og i brev av 26.5.14 med en oppfordring til private UH-institusjoner om å vurdere tilsvarende behov for strukturreformer.

På bakgrunn av at både private og offentlige institusjoner er underlagt samme lov, og at det i tillegg er rimelig å legge til grunn at større nasjonale og internasjonale trender rammer relativt blindt i forhold til skillet offentlig-privat i dette tilfellet, mener MHS at det er på sin plass å respondere kortfattet på statsrådens forespørsel.

Bakgrunn

MHS er landets eldste private høgskole (1843), og den minste vitenskapelige høgskolen med om lag 300 studenter (200 heltidsekvivalenter), en faglig stab på 22 årsverk (60 % professorer, 93 % med doktorgrad, 6 statsfinansierte stipendiater) av totalt 32,9 årsverk; 3,1 publiseringspoeng pr faglig tilsatt og et PhD-program med 29 kandidater (alle tall: 2013).

På tross av at det kan være fristende å fremheve «small is beautiful» i tilfellet MHS, er det større grunn til å markere at den effektivisering og de kvalitetsmessige ambisjoner MHS over mange år har valgt å ha (faglige ambisjoner), men også har vært nødt til (effektivisering) å gjennomføre, har gitt MHS visse utfordringer når det gjelder langsiktig faglig robusthet.

MHS har over tid, på bakgrunn av svært lav andel basis/strategisk tildeling (ca. 30 %) innenfor det offentlige tilskuddet, vært nødt til å foreta svært stramme prioriteringer for a) å etablere et PhD-program (2002), b) å utvikle seg mot akkreditering som vitenskapelig høgskole, og c) å videreutvikle sterk kompetanseprofil og forskningsresultater.

Dette gjør at MHS på en særlig måte har behov for å vurdere sin fremtid i lys av strukturelle endringer i form av utvidet samarbeid, evt fusjon. Når det er sagt, oppfatter MHS seg også dithen at andre institusjoner

nettopp vil kunne være interessert i MHS' styrker: kompetanseprofil, forskningskapasitet og internasjonalt/globalt orientert fagprofil.

Ønsket strategisk profil 2020 – på bakgrunn av innspill til Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

MHS leverte i oktober 2013 sin høringsuttalelse til arbeidet med Langtidsplanen. Arbeidet med uttalelsen ga MHS anledning, på oppfordring fra KD, til å identifisere tre temaområder hvor MHS vil prioritere å være spesielt gode om 10 år, nemlig:

1. Religiøse, teologiske, kulturelle og etiske aspekter knyttet til globaliseringsprosesser.
2. Den samfunnsmessige relevansen av dette for kirke/misjon, migrasjon, integrering, skole, helse og næringsliv.
3. Kirkelige profesjoner.

Høgskolestyret har bekreftet at disse prioriterte områdene ligger fast. Videre ligger det fast at disse prioriteringene vil skje i rammen av en ambisjon om fortsatt å være en vitenskapelig høgskole på fagområdet teologi og religionsstudier.

Mer konkret innebærer det som er nevnt ovenfor at MHS frem mot 2020 har ambisjoner om å:

- holde seg med en høyt kvalifisert stab innen teologi, religionsstudier og kulturkunnskap/globalstudier, med en stor andel professorer (pr i dag 60 %) og førstestillinger (pr i dag 93 %)
- fremstå som relevant tilbyder av grunn- og videreutdanninger for kirke, misjon/bistand, offentlig sektor og privat næringsliv
- tilby kompetanse innen flerkultur og livssynskompetanse til andre utdanninger (ved andre institusjoner) enn MHS pr i dag tilbyr, særlig innen profesjonsutdanninger
- tilby et fullt cand.theol.-studium
- bidra med forskning av høy kvalitet, og i enkelte tilfeller med fremragende kvalitet
- fremstå som foretrukket kilde til ekspertuttalelser og annen kunnskapsdeling innen kulturell og religiøs globalisering/migrasjon, herunder kristne kirker og islam i globalt perspektiv, særlig i Afrika og Asia

Utfordringer for å nå strategisk posisjon

MHS kan sies å ha hatt en ambisiøs utvikling siden 1975, hvor full cand.theol.utdanning fra 1979/1986, PhD-program i 2002 og vitenskapelig høgskole i 2008 har vært del av en jevn og naturlig utvikling. Med landets høyeste andel professorer, blant de tre institusjoner med størst andel førstestillinger de siste årene, og blant de institusjoner med mest omfattende forskningspublisering de siste årene, har MHS hatt en sterk forsknings- og kompetanseprofil.

Selv om det vil være naturlig å utnytte denne situasjonen, vil en ytterligere spissing for å utvikle fremragende kunnskap, herunder å nå opp i større internasjonale utlysninger av forskningsmidler, kreve at ytterligere grep

tas. Dette kan dreie seg om større grad av differensiering av forskningstid og driftsmidler mellom ansatte. Det kan også dreie seg om etablering av bedre forskningsadministrativt støtteapparat for vitenskapelig tilsatte. For det tredje kan det dreie seg om prioritering av driftsmidler til enkeltpersoner og forskergrupper med ekstraordinært potensial. Mens det første og siste vil være noe kontroversielt internt, vil det andre punktet best kunne løses gjennom samarbeid eller sammenslåing med andre institusjoner. Allerede siden 2013 er MHS medlem av EU-kontoret ved UiS, noe som har gitt verdifull støtte i sonderinger knyttet til utlysninger i rammen av Horizon 2020.

En annen utfordring gjelder studentrekruttering. I tillegg til en antatt nedgang i studenttilgangen på grunn av demografiske trender, representerer fag som teologi og religion pr i dag ikke vekstområder. Det kan derfor være naturlig å se på muligheter for ansvarsfordeling og samarbeid nasjonalt innenfor disse fagområdene, men også vurdere å bruke egen kompetanse i større grad hos institusjoner som nettopp etterspør slik kompetanse, f eks om flerkultur og tverrkulturell kommunikasjon, særlig i profesjonsutdanninger (skole, helse, sosialt arbeid). Videre vil MHS ha flere masterutdanninger (Global Studies; Interkulturelt arbeid) som vil kunne være attraktive for andre institusjoner som kun tilbyr grunnutdanninger. Slike masterutdanninger vil fremstå som kompletterende og relevante som spesialiseringer. Nok en gang kan samarbeid, evt sammenslåing, være et viktig virkemiddel for å gi bedre utnyttelse av egen kjernekompetanse.

Et prioritert område hvor det vil være særlig behov for å utvikle samarbeid og evt ansvarsfordeling, er på området religion og teologi. Her finnes det allerede noe samarbeid med andre teologiske institusjoner, men dette kan utvides for å dele på kompetanse, utvikle gode EVU-tilbud, og gjerne i kombinasjon med digitale plattformer. En egen mulighet gjelder Universitetet i Stavanger, som vil bli omtalt senere.

Flere av utfordringene representerer ikke bare faglige, men også administrative utfordringer. MHS sin stab må kunne sies å fremstå som svært effektivisert, noe som har vært nødvendig med en estimert underfinansiering av basiskomponenten på 5-6 mill kr/år siden innføringen av gjeldende finansieringssystem. Likevel vil noen av utfordringene ovenfor kreve ytterligere effektivisering av hhv. den faglige og den administrative staben. Dette vil være krevende dersom høgskolen ikke tilføres ekstra midler, for eksempel for å utjevne den skjevhet i basisfinansiering (30 %) som MHS lenge har hatt i forhold til både statlige og private institusjoner. I samarbeid med andre institusjoner vil det derimot være mulig å videreutvikle enkelte administrative støttefunksjoner, blant annet fordi mange fagfelt/ansvarsområder krever større fokus enn hva man kan få til i brøkdeler av en stilling. Man vil derfor kunne oppnå en større grad av profesjonalisering og robust kompetanseutvikling gjennom samarbeid, og aller helst ressursfusjonering.

Sonderinger om samarbeid eller sammenslåing for den strategiske utviklingen av MHS

Gjennom det siste halvannet års arbeid med ny strategi for høgskolen har det i stigende grad blitt klart at MHS i vesentlig sterkere grad vil kunne realisere sine visjoner, ideer og strategier i utvidet samarbeid, evt fusjon, med andre UH-institusjoner. Dette samsvarer med det bildet som er tegnet av høgskolens ambisjoner og utfordringer ovenfor.

MHS forsøkte for fire år siden å utvikle et samarbeid om en felles bachelorgrad i religion, kultur og globalisering med Universitetet i Stavanger, altså en nyskaping. Selv om selve gradssamarbeidet strandet etter nærmere to års planlegging, ble det likevel opprettet et samarbeid om en årsenhet i religion, samt at et felles

forskningsprogramområde ble opprettet («Religion, kultur og globalisering»). Universitetet i Stavanger oppfattes av denne grunn som en viktig samarbeidspartner for MHS. Her vil det som nevnt være potensial for ytterligere arbeidsdeling (religionsstudier) og synergier (gjennom kobling av fagområder i felles forskningssatsinger, videreutdanningstilbud, m.m.). MHS oppfatter det som regionalt sett viktig å utvikle slikt samarbeid, men også å vurdere ansvarsfordeling.

Det vil likevel være forbundet med betydelige utfordringer å slå sammen en privat livssynsbasert institusjon som MHS og et statlig universitet som UiS, uten at MHS oppgir sin historiske og aktuelle verdimesse berettigelse. MHS har derfor som sin primære strategi sonderet muligheter for samarbeid og evt. fusjon med andre private UH-institusjoner med tilsvarende verdigrunnlag som MHS. I første omgang har dette vært rettet mot institusjoner som enten har status som vitenskapelig høyskole, eller som er på god vei mot dette. Sekundært har dette vært rettet mot institusjoner med sterke bachelorutdanninger og komplementære fagfelt, med relevans for en verdibasert/kirkelig vitenskapelig høyskole.

Det ligger altså en ambisjon om fortsatt å være en vitenskapelig høyskole til grunn for MHS' sonderinger om samarbeid, også i en evt. mer omfattende organisasjon. MHS vil derfor ha behov for en tydelig forståelse av hvordan dette kan gjøres innenfor dagens bestemmelser for ulike institusjonskategorier, og vil ta initiativ for å komme i dialog med Kunnskapsdepartementet og NOKUT om dette.

Siden våren 2014 har Diakonhjemmet høyskole og MHS initiert en felles mulighetsstudie. Denne har som visjon å skape **en verdibasert og kirkelig vitenskapelig høyskole med høye faglige ambisjoner for utdanning og forskning med kirkelig og samfunnsmessig relevans**. Prioriterte samfunnsområder for forskning og utdanning ved en slik fusjonert institusjon vil være: helse, sosial og kirke (herunder et særlig fokus på diakoni og misjon).

Arbeidet med mulighetsstudien har vært intensivert siden august, og da i to grupper: én administrativ-økonomisk og én faglig (utdanning, forskning). Ved utgangen av oktober vil delrapporter bli ferdigstilt innen rammen av denne mulighetsstudien. Det er også blitt arbeidet grundig med spørsmål knyttet til eierskap, eiendom, organisering og andre grunnleggende, og til dels krevende, spørsmål. Planen er at de respektive styrer og eiere får mulighetsstudiens anbefalinger til behandling allerede i desember.

I denne prosessen har også Det teologiske Menighetsfakultet (MF) og Haraldsplass Diakonale Høyskole (HDH) vært invitert inn i samtaler. Mens MF har funnet å trekke seg fra mulighetsstudien, deltar HDH i mulighetsstudien. For sistnevnte har det også vært ønskelig å undersøke muligheten for å trekke Betanien Diakonale Høyskole (BDH) inn, ikke minst på grunn av de muligheter den geografiske nærhet i Bergensområdet gir for konsentrasjon om særlig sykepleierutdanninger. BDH er pr i dag fullt inne i denne prosessen.

Dersom disse samtaler ender opp i anbefalinger om sammenslåing, vil dette bli den største livssynsbaserte private utdannings- og forskningsinstitusjonen i Norge. Vi har stor tro på at dette ikke bare vil kunne skape mer robuste institusjoner rent administrativt, men at det gjennom koblinger av ulike fagmiljøer innen helse, sosialt arbeid, kirkelige profesjoner, teologi, religion og globale studier, vil kunne skapes både nye og viktige grunnutdanninger og videreutdanninger, samt forskningsmessig bidra til bredere og mer robuste tilnærminger til nasjonale og globale utfordringer.

En ambisjon for en slik sammenslåing vil også være å satse på 2-3 fagmiljøer som kan utvikle fremragende forskning som hevder seg internasjonalt, både kvalitetsmessig og for å nå frem i internasjonale utlysninger av forskningsmidler.

Videre prosess

Arbeidet med å forberede et utvidet samarbeid, evt sammenslåing, har til nå skjedd over ordinært budsjett ved Diakonhjemmet høgskole og MHS. Dersom de respektive styrer og eiere vedtar at de aktuelle institusjonene forbereder en fremtidig fusjon, vil det være behov for finansiell støtte til den videre prosess. MHS vil i så fall ønske å søke på SAKS-midler for 2015 når disse lyses ut.

Vennlig hilsen

Bård Mæland
Rektor
E-post: baard.maeland@mhs.no
Tlf.: 51 51 62 19

Dokumenter fra Misjonshøgskolen er elektronisk signert.